

- 1 De Pollice
- 2 Scientia et ignorantia incontinentis
- 3 De processu actionum moralium principio
- 4 An Aristoteles cognoverit creationem.
- 5 De iure quo homini homo in sermone obligatur
- 6 In perdoctam fl. Iosephi De IESU CHRISTO
- 7 De iniusto Pontii Pilati Iudicio
- 8 De Gynæcoratia subsidiaria
- De sermone Brutorum
- De sterilitate mulierum
- De morte in Undis
- De Visu palparum
- De Nominib. atq. insignib. Lupinis
- De Metallorum transmutatione
- De expositione infantum
- De Philautia

EX LIBRIS
 ILLVSTRISSIMI VIRI,
 DN. DAN. LVDOLPHI,
 LIB. BAR. de DANCKELMANN,
 S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
 STATVS INTIMI, cetera,
 BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
 TESTAMENTO RELICTIS.

Q. D. B. V.
EXERCITATIO PHILOSOPHICA
DE

917 10

MORTE IN UNDIS,
contra Servium & Synesium,

Quam
Inclytæ Facultatis Philosophicæ
in Almâ Philuræâ
permissu & Authoritate

SUB PRÆSIDIO
VIRI CLARISSIMI
M. JACOBI THOMASII,
Eloquent. Prof. Publ. & Minoris Prin-
cipum Collegiati,
DNI. PRÆCEPTORIS atque PATRONI sui omni
observantiæ cultu plurimum devenerandi,
Publica Eruditorum disquisitioni

exposuit,
Die 14. Augusti ANNO Epoches Christianæ

11.

M. DC. LXVII.

SIMON CORFINIUS,
Hamburgensis.

H. L. Q. C.

Nunc recusa LIPSIAE,
Anno 1672.

EXERCITATIO PHILOSOPHICA

MORTEM IN UNDIS

CONTRA DEUM & SYMULACRUM

M. JACOBI THOMASII

SIMON CORFINIUS

IN URBE LIPSIENSIS

ANNO 1672

Juvante Triuno!

THESIS I.

Nter violentæ mortis genera submersio est in aquis. Hanc multi, qui cum deliberandi spacio mori decrevissent, ultrò elegerunt, ut minùs invisam sibi. Vicissim plenæ sunt historiæ aliorum exemplis, qui periclitantes in undis enixissimè hanc necem præcruentâ vel aliis violentis deprecarentur.

Mors in undis

§. 2. Nimirum ubi duæ res inter se comparantur, sæpissimè fit, ut utramq; hinc oportunitates commendent quædam, illic premant incommoda. Hinc evenit, ut pro cupiditatum varietate in contrarias partes abeant humana desideria.

§. 3. Ex hoc argumento, quod satis uberem scribendi materiam præbere potest, quæstionem historicam excerpere propositum est. Causam, cur *undis mergi* grave habitum homini fuerit, *Servius a)* & *Synefius b)* hanc allegant, quia sic non corpori tantùm, sed ipsi animæ sit moriendum. Uterq; ad Homerum provocat: Servius etiam ad rationem, quoniam ignea sit anima. Nos in alia omnia eundem putamus.

cur grave sit, sententia Servii & Synefii.

a) ad 1. Æn. Virg. v. 97.   b) Epist. 4.

§. 4. Certum est, animam nostram nec aquis nec ullo mortis genere perimi. Certum quoque, gentilium eos, qui cum Epicuro corporibus ipsam superstitem negaverunt, in mari eam non minùs, quàm in aliis elementis deleri credidisse. Sed neutrum venit in controversiam præsentem. Id quæritur: *an* ex ethnicis illi, quibus immortalitas animæ persuasa fuit, aliis eam casibus invictam, a quis succumbere sint arbitrati? Quod ne quidem positâ ejus igneâ substantiâ necessariam habet sequelam. *An item*, qui apud Homerum, aliosvè scriptores indignantur huic leto, causatione istâ usi fuerint? *deniq;* *an* scriptores ipsi sensum ejusmodi præ se tulerint?

Status controversia.

§. 5. Equidem fuerunt, qui jam ante nos Servio hîc & Syne-

ſio abſentirent c). Sed quia contradixerunt potiùs, quàm argumentis eorum reſponderunt: non ſumus peccaturi, ſi quo illi ſe onere levavere, id jam in nos recipiamus; præſertim, cum nec deſint, qui vel nãmiam veterem repetant, vel novis inſuper pigmentis, quæ ſimul abradere ſtudebim⁹, colorent d.)

e) Naſcimbæn. ad I. Æn. v. 101. f. 59. 60. Jac. Pontanus ad Ovid. l. triſt. 2. f. 63. Giphanius Schol. in p. 128. Odysſ. d. Liplius III. Phyſ. Stoic. II. p. 139. qui tamen Servii rationem non æquè ſpernere videtur, infra §. 18. d) *Servianum hoc*, ait Cerda in I. Æn. f. 23. *plauſibile eſt doctis, præſertim Nannio* (VII. Miscell. 2. cujus ferè ſua facit Taubm. p. 326. 327. ad Culi- cem Virg.) *Germano* (Valenti, ut opinor, qui in Virgilium ſcripſit) *Delrio* (comment. in Senecæ Agam. p. 500. 501.) *aliis*, (& in his ipſi Cerdæ.) E Syneſio Berſmanus Virgilium in- terpretatur I. Æn. p. 153. k. & Ovidium I. Triſt. p. 301. a. Bar- thius Guil. Britonem p. 401. ad eum. De Petavio & Bodino, (cujus locum commodè ſuggeſſit nobis conjunctiſſ. Colle- ga Valentinus Alberti,) dicemus §. 13. t. u. de Merulâ, A- merpachio & Farnabio §. 16. d.

Cauſa vera.

§. 6. Faciliùs autem procedet hoc nobis negotium, ſi veras cauſas, ob quas in undis exſpirare moleſta res viſa fuit, antè cognoscamus. Sic enim in locos pleroſque ducemur, quos obtortis collis aliò traxit infelix interpretatio.

Prima;

§. 7. *Tres omninò tales ſunt cauſæ. Prima* fortibus bello vi- riſ propria. Quibus cum pulcherrimum videatur inter expe- rimenta virtutis in acie oppetere maximis poſt hujusmodi mortem honoribus afficiendos, non mirum ſi inter *ignavas & inglorias mortes* hæc etiam, quæ ſolet naufragos excipere, ſor- deat. Nam & ipſe Ariſtoteles hanc moriendi ſortem dedigna- ri, characterem facit viri fortis e).

e) III. Nic. 6. Plura in hanc rem interpretes ejus ſugge- rent, *Gifan.* p. 213. *Magir.* p. 262. *Balfour.* p. 169. Quibus ad- de *Hornej.* III. Phil. mor. 5. n. 4. p. 366. & *Cerdam* ad I. Æn. p. 23. qui Nazianzeni quædam verba huc aptat.

§. 8. Tales apud Homerum ſunt alibi Achilles f), alibi Ulys- ſes g). Quorum uterq; ſubmerſioni, (quam tamen effugerunt poſt-

postea,) proximus optat ad Trojam potius occubuisse cuius
gloriâ: Achilles etiam illam in aquis mortem, ut subulco di-
gnam, infamat.

f) Iliad. φ. v. 279. Ως μ' ὄφελ' ἔκταρ κλείναι, ὅς ἐνθάδε τε-
τραφ' ἄριστος, τῶ κ' ἀγαθὸν μὲν ἔπεφν', ἀγαθὸς δέ κεν ἐξενά-
ριξε. Nūn δέ με ΛΕΤΓΑΛΕΩ θανάτῳ εἶμαρτο ἀλῶναι, (hunc
versum lit. seq. habebis & in Ulyssis querelâ,) Ἐρχθέν' ἐν με-
γάλῳ ποταμῷ ὡς παῖδα συφορβόν, ὄν ῥά τ' ἐναυλῶ. ἀπόρροσ
χειμῶνι πρῶνται. Quem ad locum Eustathius inter alia f.
12, 6. 12, 7. φασὶ ἢ ὡς παλαιοὶ, καὶ ὡς καλῶς λυπεῖ τὴν ἡρώα τὸ
θανεῖν ἀγρῶς. καὶ γὰρ καὶ λεονίδας ὁ λακων τὴν χεῖρα βληθεὶς ὠδύ-
ρετο, ὅτι μὴ ἔχων χεῖρα τελευτᾷ. Quod hîc de Leonide inter-
pres, idem ferè de Callicrate narrat Herodot. lib. IX. c. 71.
f. 540. g) Odyss. 2. v. 306. Τρεῖς μάκαρες Δαναοὶ καὶ τεύχεαι, οἱ
πότ' ὄλοντο Τροίῃ ἐν Ὀρεῖ, χάριν Ἀτρεΐδῃσι φέρροντες. Ως δὲ ἔ-
γω γ' ὄφελον θανεῖν καὶ πότμον ὀφθαλμοῖσιν ἤματι τῷ, ὅτε μοι πλεί-
στοι χαλκείρεα δῖρα Τρῶες ἐπέριψαν πρὸ Πηλείωνι θανόντι, τῷ
κ' ἔλαχον κτερέων, καὶ μὲν κλέεσθ' ἤγον Ἀχαιοὶ. Nūn δέ με ΛΕΤ-
ΓΑΛΕΩ θανάτῳ εἶμαρτο ἀλῶναι.

§. 9. Tales in eodem periculo juxta Homericum exemplar
expressi Æneas & Hippomedon. Quorum ille apud Virgilium
b) *alia voce refert: O terq; quaterq; beati, Quis ante ora patrum
Troja sub mœnibus aliis Contigit oppetere!* Hic apud Papinium
i) *exclamat: Fluvione (pudet!) Mars inclyte merges Hanc animam
k)? Segnésne lacus & stagna subibo Ceu pecoris custos subiti torrentis
iniquis Interceptus aquis? adeone occumbere ferro Non merui?*

b) l. Æn. v. 98. Ubi Donatus ad v. 96. *Cruciabat animum
viri fortis, qui optabat potius gloriosè in campo occumbere, quàm
in fluctibus ignobiliter interire.* Rectè. Nec aliter sensum Poe-
tæ explicant Nascimbænius & Lamb. Hortensius f. m. 59. 61.
Seb. Regulus Brasichellensis p. 157. Jac. Pontanus f. 667.
Quorum commentarii hoc argumentum egregiè illustrant.

i) IX. Theb. v. 506. ubi vide Barth. p. 1017. & Cerd. ad l.
Æn. f. 24. k) considerabitur hoc §. 34. e.

§. 10. Ex hâc causâ mortem in undis Pedito Albinovanus l) *in-
ertia fata*, Seneca Tragœdus m) *ignava fata & pudendam mortem*,
Valerius Flaccus n) *segne letum* vocat.

¶ apud Senec. Rhetorem suas. i. sub fin. Benè hoc explicat sensu nostro Cerda ad I. Æn. f. 24. & similes aliorum auctorum locos cumulat. m) Agamemnone v. 510. Nobiscum iterum hic facit Cerda d. l. & Jac. Pontan. ad Ovid. Trist. f. 63. n) I. Argon. v. 633.

§. 11. Etiam Saxo Grammaticus o) huc respicere videtur, cum *ignobile fatum* appellat piratarum, qui jamjam capiendi vivi, aliis hostem expectantibus, in undas desilire, quam quid de se statueretur, opperiri maluerunt. Sed nolim ego tamen ex hoc hominum genere illos, qui carnificis gladium undis prætulere, cum fortibus justo bello viris comparare p).

o) lib. XIV. Hist. Dan. f. m. 309. 310. p) Fortes viri malunt cum hoste, quam cum fluctu manum conferere: quia illic virtus militaris exercetur, hoc bubulcus quoque præstet: illic mortem gloria ex virtute sequitur, hic nulla tropæorum spes aut similibus ceremoniarum. Prædones in alia consilia partim conscientia sceleris agit, partim pro meriti, cumque summâ ignominia cõjuncti supplicii metus. Tale ut effugerent horum nonnulli, consultius putaverunt, (non disputo nunc an rectè,) profundo mergi. Nam & bellatores reperiuntur, qui si hostem vel suspectum haberent crudelitatis, vel indignum à quo caderent, suâ quam ipsius manu interire præoptarunt. Cæteris, idem ne facerent, fortasse vix aliud quid obstitit, quam horror, quo animalis natura fugit *domo Quiracæ*. Ergò his non tam elementum, quod eligebant socii, quam triste in propriam necem ministerium displicuit. Quod autem eorum capita postea fatum in stipitibus excepit, id credo nec ipse Saxo *nobile* appellet, nisi eo sensu, quo nobile scortum dicimus.

Secunda:

§. 12. *Secunda* causa in plebejas etiam cadit animas. Eam iuvat à Guillermo Britone q) discere, qui narrat, municipes Cornacensis oppidi, cum in eos obsessos Philippus Augustus Galliarum Rex vicinum stagnum immisisset, vitam sub hoste amittere, quam sub aquâ maluisse, quòd in aère exspirare *mortem naturalem* crederent.

q) lib. VI. Philipp. v. 243. *Dum minus esse malum putat* (popu-

pulus) aut in vincula trudi, Aut perimi gladio, quam vitam perdere fluctu, Quam naturali letho decet ire sub auras. Gesta hæc sunt initio seculi XIII.

§. 13. Etiam *tertia* causa cuius communis est homini, qui *Tertia* modò suâ interesse putet post obitum in terrâ sepeliri. Quos enim absorbet mare, hi aut piscium pascunt ingluviem, aut, si exspuuntur in terram, facilè tamen & sic relinquuntur *insepulti*. Eam ob rem leti hoc genus Ovidio *r)* miserabile, Vegetio *s)* acerbum, Athenagoræ *t)* qui sic obeunt, *δυδανατοι* vocantur. Huc & Vedii Pollionis servum refero, qui piscinæ immergendus optavit, ut aliter periret, *nec esca fieret u)*.

r) I. Trist. el. 2. v. 51. *Non letum timeo, genus est miserabile leti: Demite naufragium, mors mihi manus erit. Est aliquid fatore suo, ferròve (sic Pontanus ad h. l. f. 64. legit pro fatoque ferroque,) cadentem in solitâ moriens ponere corpus humo, Et mandare suis aliqua, & sperare sepulchrum, Et non aquoreis piscibus esse cibum.* *s)* IV. de re milit. 44. p. 146. ed. Franc. Modii: *Inter tanta mortium genera, (loquitur de iis quæ navali prælio certantibus proposita sunt) qui acerbissimus casus est, absumenda piscibus (vel ut Parisina Guidonis Breslei habet editio: absumuntur à piscibus, &) insepulta sunt corpora.* Rectè hunc Vegetii locum adhibet, ut mortem naufragii veteribus invisam doceat, post alios & Lamp. Alardus c. 12. Epiphyll. p. 153. Sed non video cur statim addat alterum Siliii Ital. lib. VI. v. 202. *Hunc (Aquinum) medio invadit fluctu, ripaque relictos (Heu genus infandum leti!) depascitur artus.* Neq; enim Aquinum Poeta narrat in aquis periisse, sed ex aquis, quò salvandæ vitæ causâ natandi peritus confugerat, extractum & voratum fuisse à famoso illo serpente, cuius Gellius VI. 3. & alii meminere. *t)* de resurr. mort. f. m. 42. *ἔτοι δὲ γὰρ φαίνονται πολλὰ μὲν σώματα τῶν ἐν ναυαγίοις καὶ ποταμοῖς δυδανατῶν ἰχθύσι φρέσθαι τεθθῆναι.* Callidè Petavius ultima tria verba, quæ causam *τῆς δυδανασίας* continent, omittit. not. ad Synes. f. 47. rectiùs facturum, si totum Athenagoræ locum, qui sanè ad Synesium nihil facit, omisisset. Erant, qui resurrectioni opponerent illorum casus, qui piscibus aut aliis

liis

liis animantibus in escam cederent. Huic objectioni respon-
dere vult Athenagoras, de quo & Calixtus vide c. 8. de im-
mortal. anim. th. 24 p. 97. *) Sic disertè Seneca III. de irâ 40.
Mentem horum verborum non percepit Lipsius, cum ad ea
sic commentaretur p. 109. ESCA) piscibus, qui lento morfu arro-
debant, aut sagillabant. Putavit idè mortem hanc displicuisse,
quia lenta esset, à morfiunculis nempe murænarum. Non ve-
nerat ipsi in mentem, antequam hominem conficerent pisces,
suffocatione moriturum ipsum fuisse. Bodinus autè de industriâ
Senecæ historiam corruptit I. de Rep. 5. f. 36. cum dissimulatis
ejus de escâ verbis ait servum idè genus supplicii depreca-
tum, ne aquis immersus ad elysios campos nunquam pervaderet. Sic
enim ferebatur, inquit, & à pleriq; anima voragine demersa penitus
interire credebatur, ut Synesius imdit. Plura in Bodinum animad-
vertemus §. 22. x.

Inter se
conferuntur.

§. 14. Hæ ergò tres cause sunt à scriptoribus relatæ, cur mi-
nùs ab hostili ferro, quàm ab undis detrectanda mors fuerit
visa. Una quia bello cadere gloriosum; Altera, quia sic in aërem
anima efflatur; Tertia, quia sepulturæ spes certior. Eas his
quoque momentis inter se distinguas: Prima mortis mora-
lem statum vv), cetera dua magis naturalem x) intuentur. Se-
cunda mortem in se considerat, Tertia consequens mortis se-
pulturam, prima utrumque y). Prima mortem etiam ex mor-
bo refugit z), secunda & tertia naufragio eam indubiè antepo-
nunt. Qui ex primâ causâ renuit aquis mergi, huic nulla mors
placeat nisi bellica; qui è secundâ vel tertiâ, facilè præter belli-
cam nominabit sexcentas alias, quas non fastidiat.

vv) Fortitudo enim militaris, quæ versus hostem exerci-
potest, versus fluctum non potest, inter morales virtutes exi-
mium habet locum. x) Naturalissimum est homini, ut animam
cum extremo spiritu in aërem exhalet (unde putabant anti-
qui animam à corpore discessuram per os, tanquam januam ali-
quam exire, Kirchm. I. de fun. 5. p. 40.) mortuus terræ com-
mittatur, (juxtâ Gen. 3, 19.) Utrumq; facile sibi promittere
possunt, qui in acie dimicant. Nam nec halitui supremo
ferrum obstat, & hostium sepultura juris gentium est, (Grot.
II de

II. de J. B. 19, 3.) At sub undis nec spiritum recipere licet, nec facile sperare sepulturam. Quam tamen vel ideò sibi optabant Gentiles, ne umbræ suæ vagari post mortem, (tangemus hanc superstitionem §. 22. x.) cogerentur. Ergò Romani, quos insepultos vellent, eorum cadavera uncis trahebant in Tiberim, (Kirchm. append. de fun. c. 7. p. 716.) Enimverò, si maximè mortuos ad littus ejiciat mare, desertæ tamen ut plurimum ab hominibus istæ sunt arenæ. Quòd si fortè contingat hominem præterire, quotusquisq; ignoti humani curam suscipit? nisi forte præmium ferat laboris. Hoc solum propè spei non nihil naufragis faciebat reliquum. Itaque solebant alicui membro alligare pretium, quod sepultus acciperet, (Taubm. ad Culic. p. m. 325.) Cujus ritus egregia mentio apud Synesium, ipsâ, quam ad partes postea vocabimus, epistolâ 4. Equidem fuerunt gentes, quæ suorum funera sic demùm ritè se procurasse crederent, si ea in flumen, in stagnum, in mare præcipitarent, ut Meroitæ quidam, Nasamones, Ichthyophagi, Lotophagi, Pæones, (Strab. lib. XVII. f. m. 555. Sil. Ital. lib. XIII. v. 480. Gyrard. de sepel. ritu Tom. 1. op. f. 655. 660.) Sed his profectò non major fuit sepulchrorum religio, quàm Diogeni Cynico, qui projici se jussit inhumatum, (Cic. I. Tusc. p. 171.) y) Nam & ipsa mors bellica appetitur in adu virtutis, & sequitur eam pomposa gloria sepulturæ. z) Igitur & Aristoteles III. Nic. 6. θάνατον ἐν θαλάττῃ ἢ ἐν νόοις conjungit.

§. 15. *Quarta* causa, quia non corpori tantum, sed ipsi anima ab *Falsa* re isto elemento exitium immineat, non à scriptoribus est, sed ab hominum pravis interpretibus. Transmiserunt eam ad nos Servius & Contra Synesium, quibus ævo recentiore adstipulati sunt alii. Videamus *veteres*: quid afferant argumentorum.

§. 16. Primus ætatis privilegio a) sententiam dicat Servius. Hic Servium ad Virgilium, ubi constitutum inter procellas Æneam ingemere scribit b) ita commentatur: INGEMIT: non propter mortem, sequitur enim: ô terq; quaterq; beati c) Sed propter mortis genus. Græve est enim secundum Homerum, perire naufragio, quia anima ignea est, & extingui videtur in mari, id est elemento contrario, ut: Igneus est olis vigor d). Duo urget, autoritatem Homeri, & rationem philosophicam. Nos à posteriore incipiemus.

B

a) Ser-

a) Servius enim vel paucis ante Augustinum annis scripsit, vel saltem ei fuit σύγγενος, teste Reinesio de ling. Pun. c. 6. n. 3. At Synesium ista scripsisse A. C. 410. Peravius ad eum f. 48. evincit. Quo tempore Augustinum jam senem annorum 55. fuisse computari potest è Labb. Tom. I. de script. Eccles. p. 125. b) I. Æn. v. 97. c) supra §. 9. d) Ita plane legitur in utraque Servii editione, unâ Fabricii f. 161. alterâ P. Danielis f. 175. Pauca verba salvo sensu omittit Veneta A. 1534. p. 94. Tacito Servii nomine hanc ejus glossam Barthol. Merula Ovidiano loco I. Trist. 2. totidem propè apicibus, certè sensibus f. m. 417. ille vit, meritis ut ad verbum transcripsisse diceretur Jac. Pontano ib. f. 63. Vitum Amerpachium, & Thomam Farnabium, cum & ipsi Servio sua eripere vellent, non verbis tantum sed & sensibus aliquid addidisse dicas. Sic enim Amerpachius ad Ovidii d. l. f. m. 548. Loquitur ad eorum philosophorum opinionem, qui putabant animam esse quiddam igneum, aqua verò cum sit planè contrarium, sic efficeret subitam & violentam mortem, atque ob id, ut videtur, miserrimam. Id alicubi & Homerus significat: in alio tamen loco dicit, fame mori esse miserrimum. Farnabius autem ad Senecæ Agamemnon. v. 506. p. 162. Maxime detestabantur fortes hoc mortis genus, qui cum animam igneam esse censerent, aquis illam prorsus extinguere putabant. Satis habet Servius monuisse, animam eò, quòd ignea sit, undis extinguere. Addit Amerpachius, mortem eam, ut subitam & violentam, refugere, (quasi hoc idem de violentis aliis pluribus dici non possit.) Farnabius hoc videtur velle, solis fortibus animam suam igneam censerent. (Nempe suam reliqui foeneam putant, aut aqueam!) §. 17. Ignæ substantiæ habitam à quibusdam Gentilibus, ut Democrito, Zenone, aliis e) fuisse animam nostram, sanè verum est. Sed ut ipsum ignem Philosophi celebriores cœlestem, qualis siderum, ab elementari distinguunt, ut æternum à caduco: sic animam Zenon cum Stoicis suis, saltem melioribus f), quia cœlestis radii scintillam fecit, hoc ipso aquarum injuriæ exemptam censuit g). Democritus autem, aut quicumque naturam elementarem animæ dedit, non magis illi naufragium, quàm aliud mortis quodcunq; genus internecinum esse credidit b). Id quod Servium nihil juvat, quippe qui nobiscum in proprium naufragio vitium inquit i).

e) De

e) De *Democrito* testes præter *Plutarchum* IV. de *Plac.* 3. sunt *Hermias* *Ἡρμιᾶς*, & *Nemes.* c. 2. *Ἡρμιᾶς* *αἰθερ.* uterq; non longè ab initio. De *Zenone* *Cicero* I. *Tusc.* p. 152. *Zenoni* *Stoico* anima ignis videtur. Eandem *Hipparcho* sententiam tribuit *Macrobi.* I. in *soma*. *Scip.* 14. p. 72. *Heraclito* *Piccol.* c. 14. de *plac.* *Philos.* (p. 112. *Phys.*) & *Fromond.* l. de *an.* 1. art. 1. p. 2. f). Nam & à *Porticu* fuerunt, qui animis immortalitatem adimerent; de quibus §. 19. g) *Stoicis* è *cœlo* & *æthere* animum advenire *Lipsius* docet III. *Phys. Stoic.* diff. 8. ipsum itaque æthereum ignem esse, diff. 9. duraturum usque ad universi conflagrationem diff. 11. p. 138. ubi quidem satis nobis est, quòd animas corporibus superstites esse docuerint, & *ecpyrosi* demum, non etiam *cataclysmo*, quæ minor mors mundi vocatur *Lipsio* II. 22. p. 107. interim. Sequebatur autem hæc æternitas istis philosophis ex hypothesi, quòd anima naturam suam igni debeat, non elementari, sed cœlesti. Clarè *Quintil.* decl. 10. p. m. 164. 165. animam flammæ vigoris impetum perennitatemq; non ex nostro igni summentem, sed quo sidera volant, & quo sacri torquentur axes, inde venire, unde rerum omnium autorem parentemq; spiritum ducimus, nec interire, nec solvi, nec ullo mortalitatis affici fato. Ergò nec aquas credebant huic igni mortiferas. Quid? salutare fortasse potius. Certè *Solem* & *Lunam* *Stoici* pasci volebant *marginis* & *fluvialibus* aquis. Vid. *Lips.* II. *Phys. Stoic.* diff. 14. p. 88. qui & p. 89. *Homerum*, duce *Macrobio* (cui per nos §. 32. x. *Heraclides Ponticus* accedet,) huc trahit. Conf. quæ de animabus humido gaudentibus differit *Porphy.* de *antr. nymp.* p. 257. Etiam hoc adde, quòd à *Stoicis* igni, ut primo calido, non aqua, sed aer, ut primum frigidum opponitur, de quo iterum *Lips.* II. *Phys. Stoic.* 15. b) *Democritus* immortalitatem animæ negavit. *Plut.* IV. de *plac.* 7. *Δημόκριτος*, *Ἐπίκουρος*, *Θυαρχῆν*, τὸ σῶματι συνδίαφθεσθῆναι. *Lactantius* III. 17. Hanc *Epicuri* persuasionem (cum corpore interire animam.) sive illa *Democriti* sive *Dicaarchi* fuit, redarguam. i) respice ad ea, quæ de *Epicuro* cavebamus §. 4. §. 18. Inquies, fuisse tamen saltem quosdam *Stoicos*, qui animas crederent extingui, si pondere aut mole magnâ, (puta turris aut montis) unâ cum corpore obruantur. Scio relatam hoc esse à *Lip-*

pfio k), ad Senecam provocante, & hunc locum à simili fato in a-
quis per ipsa Servii nostri verba illustrante. Sed Seneca l) Stoicos
illos, quibus ipse quidem cordatè refragatur, non ait, existimare,
animas *extingui*, sed *spargi*, (h.e. ad ipsius corporis oppressi modum
diduci ac distineri,) *quia non fuerit illi exitus liber m)*: quod mox vo-
cat *deprehendi & intrà corpus affligi n)*. Sentiebant ergò isti, animam
tali ruinâ non perire quidem, sed intercipi, atque præpediri, ne
possit evolare.

k) III. Phys. Stoic. II. p. 159. l) Epist. 57. Affert & Papinium Li-
psius è lib. VI. v. 882. sed idem de utroque ferendum iudicium.
m) Hinc etiam illud interpretor ejusdem Senecæ extremo c. 19.
lib. III. de irâ, in Cajum, spongiis aut pannis os eorum, quos
interfici vellet, occludi jubentem: *Quæ ista savitia est? liceat ulti-
mum spiritum trahere! Da exitura anima locum! liceat illam non per
vulnus emittere!* Hoc ultimum comma Lipsius in physiol. obtice-
re non debebat. Vides enim, eos, quorum hîc linguam Seneca
mutuatur, non vitam animæ hoc in casu, sed exeundi quâ vel-
let libertatem abjudicâsse. Ergò & strangulorum *ἰατρον μισα-
γῶν*, gladio occisorum *καταγῶν* appellabant, (Dannh. Disp. XII.
Decal. in fin.) puta, quia persuasum haberent, strangulatis ani-
mam per obscœnum corporis cavum, cum per os non possit,
egredi. n) Lipsius hîc mavult, *effligi*. Credo, ut exitium animæ
designetur. Sed tu nihil muta. In re non absimili Horatius II.
Sat. 2. v. 77. *Corpus onustum Hesternis vitiis* (an *vinis* legendum? ut
apud Virgil. Ecl. 6. v. 15. *hesterno Jaccho*, conf. §. 38. x.) *animum
quoque prægnavat unâ, Atque affligit humo divina particulam sura.*
Ubi cum Lambinop. 133 *affligere* interpretamur *gravi quodam
ictu & impetu ad humum abjicere*.

§. 19 Equidem de duratione animæ humanæ non eadem omniū
fuit Stoicorum sententia. Sed qui perire quasdam aliis salvis dis-
serebant, exitii causam non in elementi frigus aut molē, sed ipsius
animæ vitium conjiciebant e) h.e. ut cum scholis loquamur, *ab in-
trâ* corrumpi eas, non *ab extrâ* sciscebant. *Hoc certum habe, ait Se-
neca p), si superstes est corpori, propter hoc illum (animum) nullo gene-
re posse perire, per quod hoc (corpus) perit: quoniam nulla immortalitas
cum exceptione est, ne quicquam noxium aeterno est.*

o) Aje-

o) Ajebant enim, (solas Sapientum animas perennare, cæteras τὸν αἰφρόνων καὶ αἰφροδύτων unà cum corporibus emori. Ergò secundum hos animas mortales ab immortalibus distinguebat *insipientia*, quo nomine & morale vitium comprehendebant. Sic sentiebat Chrysippus. Aliter Panætius & Cleanthes, quorum ille sine discrimine omnes mori, hic usq; ad Ecpyrosin omnes durare ajebat. Habes ita Stoicorum tres sententias. De Chrysippo & Cleanthe Lipsium vide III. Phys. Stoic. II. de Panætio Ciceronem I. Tusc. p. 165. p) verbis finalibus ipsius Epistolæ 57. in quibus lectionem Lipsii secuti sumus.

§. 20. Age verò, ponamus fuisse, qui flammæ huic cæteroqui perennaturæ exitialem ponerent sive montis ruinam, sive vim fluctuum: probandum est Servio, si glossam tueri suam velit, sic Virgilium sensisse. Quod profectò versus, quos Æneæ dat libro primo, adeò non efficiunt, ut nihil minus.

§. 21. Neque hemistichion illud è sexto Æneidos q) attractum: *Ignis est ollis vigor*, Servio proderit. Sequitur enim: *Et cælestis origo; præcesserat: Principio cælum ac terras camposq; liquentes, Lucensẽq; globum luna, titaniaq; astra Spiritus intus alit r)*: ut intelligamus, Virgilium animas à cælesti, h. e. æterno s) igne ac divino t) traducere, qui *campos* etiam *liquentes*, h. e. mare alat, tantum abest ut ab eo tanquam contrario sibi elemento præfocetur.

q) v. 730. quem locum Servius ipse f. 258. 259. ed. Fabric. tradans, ex Poetæ mente multa de animæ immortalitate differit, de excepto naufragii casu nihil. r) v. 724. s) III. Æn. v. 154. *Vos aterni ignes.* t) simile enim illud IV. Georg. v. 221. *Deum namque ire per omnes Terrasque tractusq; maris.*

§. 22. Ut omnis dematur scrupulus, ipso, quem diximus, libro sexto u) Leucaspis & Orontes, quos Auster unà cum navibus aquæ involverat, apparent Æneæ, quorum animæ videlicet, quoniam nondum essent sepulti x), vagabantur. Quem ad locum Servius annotans, Æneam quoque in flumine Numico periisse, statimq; Juvenalem y), qui *aquis* eum *ad sidem missum* testatur, advocans z) nescio fatiscné memor eorum fuerit, quæ ipse ad primum Æneidos excidere sibi erat passus.

u) v. 331. & seqq. x) *Creditum est, insepultos non ante ad inferos re-*

digi, quàm iusta perceperint, secundùm Homericum Patroclum, Tertull. de anim. f. m. 686. Adde Jac. Pont. f. 14. 26. & Cerdam. f. 658 ad VI. Æn. Sequitur apud Virgilium v. 337. de Palinuro, qui & ipse insepultus Æneam rogat, ut vel terram injiciat sibi, vel se unà trans paludem Stygiam vehat. Sed hoc posterius negat illi dux Æneæ Sibylla v. 374. *Tu stygias inhumatus aquas, amnemq; severum Eumenidam aspicias, ripamvé injussus abibis?* Bodinus I. de Rep. 5. f. 36. in marg. citat hos versus, ad probandum, aquis immerfos non *pervadere*, ut ipse loquitur, *ad Elysios campos, & animas voragine demersas penitus interire*, (suprà §. 13. u.) Frustrà. Nec enim Palinurus, licet è puppi excussus in mare, vitam ibi finierat, sed in littore demùm ab accolis interfectus, ut narrat Virgilius v. 361. neq; Sibylla, cur Eumenidam amnem aspicere ipsi non fas foret, genus mortis causatur, sed quia esset *inhumatus*: ac præterea longè aliud est, animam perire, aliud post mortem corporis ultrà stygias aquas detineri. y) Sat. XI. v. 63. z) Equidem nec in editione Servii Venetâ A. 1534. p. 199. nec in Parisinâ A. 1600. P. Danielis f. 418. hæc habentur. Habentur tamen in Basil. Fabricii A. 1551. f. 519.

Et Synesium.

§. 23. Hæc de *ratione*, cui simul Virgillii testimonium implicuerat Servius. Nunc de *Homero*, quod superest, exequamur. Ubi Servio, nullum Poetæ locum exerte citanti commodè suppetias mittit is, ad quem ordo nunc vos vos vocat, *Synesius a)*. Narrat ille *b)*, quemadmodùm sibi naviganti, cum res ad naufragium spectaret, terrorem incusserit Homericum illud, *mortem in aquis etiam interitum esse ipsius anime*, statimq; verba in hanc rem non unà ex utroq; poemate profert. Nostrum est singula particulatim excutere.

a) Igitur ex hoc scriptore lucem Servio infert Nannius VII. Misc. 2 Locus Synesii est Epistolâ, non ut Nannius citat, & cum eo non pauci, sed 4. f. 88. ed. Cornarii, p. 35. ed. Naogeorgi, f. 162. ed. Petavii. Inscripta autem eam Evoptio fratri. b) Græca verba sunt: *Εμὲ δ' ἐν τοῖς δεινοῖς, ὁμνυμί σοι θεὸν ὃν φιλοσοφία πρῆσβευέ. τὸ ὁμηρικὸν ἔθροιστον ἐκεῖνο, μὴ ἄρα ἀληθὲς εἶη, τὸν καθ' ὕδα? Ἐθνατον ὀλεθρον εἶναι καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς.*

§. 24. *Ajacem*, inquit *c)* *minorem d)*, quem unda submerferant, Homerus narrat periisse, (*ἀπωλολέναι*) ut sciamus, mortem in mari exquisitissimum esse interitum. Neq; enim eadem voce mortes aliorum describit, sed hæc pbrasi: descendit ad orcum. c) Græ-

c) Græca sunt: λέγει γὰρ ὅτι τῶν ἐπῶν (Odyss. δ. v. 511. Αἴας δ' ἐξάπολωλεν, (apud Homerum est, quod perinde: ὡς ὁ μὲν ἐνθ' αἰπόλωλεν,) ἐπεὶ πῖεν ἀλμυρὸν ὕδωρ: τὸν ἐν θαλάτῃ θάνατον ἀκροβυσσάτην ἀπώλεια εἶναι πῆμλν. εἰδέναι γὰρ ἄλλον ἐξάπολωλέναι φησὶν, ἀλλ' ἕκαστ' ἀποθνήσκων αἰδὸς δεβεήκη, (ut Iliad. χ. v. 362. & alibi passim.) d) Duos Ajaces apud Homerum habemus, unum Telamonis, alterum Oilei filium. De hoc minore, qui rex Locrensiū fuit; sermo hīc est.

§. 25. Hīc non illud afferam, aliter de Ajacis hujus animā sensisse certè Leonymum Crotoniatam, qui teste Pausaniā, e) dixit eam sibi in insulā Leuce apparuisse f): nego vocem ἀπολωλέναι de solis naufragis adhiberi ab Homero, cū eandem in eā ipsā narratione g) & de Agamemnone usurpet, quem Ægilthus per insidias ferro interfecisset b).

e) in Laconicis f. m. 102. ubi Leonymus ἰδεῖν μὲν ἔφασκεν Ἀχιλλεία, ἰδεῖν δὲ τὸν Οἰλέως, καὶ τὸν Τελαμῶν, αἴαντα. f) Regeri enim potest: non è Pausania litem hanc, sed Homero decidendam: & exponi Pausaniam posse juxta eos, qui Ajacem fulmine Palladis percussum scribant, (vid. interpretes Virgilii ad I. Æn. v. 48. inter quos Servius f. 154. ait eum cū anima fulminis flammam evomuisse, & Ovidii in Ibin v. 343. (aut etiam naufragium evasisse, (quod autoritate Timæi Locri subnixus verius putat Delr. p. 502. comment. in Senec. Agam.) g) Interrogat ibi Menelaus v. 489. an quis Græcorum post captam Trojam perierit (ἢ τίς ὄλετ' ὀλέθρω,) sive in navi, sive in manibus amicorum? Respondet Proteus v. 496. duos omninò Duces periisse, (ἐν νόσῳ ἀπόλοντο.) Horum alterum Ajacem memorat versu, quem Synesius urget, alterum Agamemnonem, ipsius Menelai fratrem, de quo v. 534. τὸν δ' ἄκλειδόν' ὀλέθρον ἀνήγαγε b) Quærit Synesius mysterium in phrasibus distinctis, αἰδὸς δεβεήκηναι, & ἀπολωλέναι. Frustrà, idem utrobique sensus. In eo tantūm discrimen, quod prior illa statum animæ post mortem designat, in locum suum abeuntis, hæc corporis in corruptionem incidentis. Quam & vox φθίμλν de Ajace nostro ab Aristotele in Epitaphiis usurpata insinuat, dum Αἴαντ' Οἰλιάδην ἐν πελάγῃ φθίμλνον memorat. Eandem Homerus tamen ad ipsas animas tan-

tanquam superstites transferre non dubitavit, apud quem νεκροῖσι καταφθιμύοισιν ἀνδρῶσιν Odyss. λ. v. 490. est manibus defunctorum imperare.

§ 26. At, inquit Synesius i), in utraq; Homeri Necyâ k), b. c. libro XI. & XXIV. Odyssæ l) ubi mortuorum anima apparent, minor Ajax νεκρίαν introducitur, quasi apud inferos ejus anima non esset.

i) Græca sunt: ταῦτ' ἀργὴ κ' ἐν δυσὶν νεκύων ὁ μικρὸς Ἄϊας ἔδαμ' ἄρματ' εἰσενήνεκται, ὡς τῆς ψυχῆς ὄσκη ἔσσης ἐν ἄδ' k) νεκύων funera hîc interpretatur Cornarius, animarum evocationes Naogeorgus, inferias Petavius. Ego græcam vocem retinere malui, quod in vertendo Plutarcho videbam fecisse & Xylandrum lib. de aud. Poet. f. 16. & IX. Symp. f. 740. l) His duab. Odyssæ rhapsodiis λ. & ω. Necyiarum nomen inditum à veteribus fuisse, docet sub earum initium Eustath. f. 1670. & 1950.

§ 27. Imò verò, inquam ego, introducitur Odyss. XI. m) licet generalibus verbis, in agmine animarum, quarum nomina sigillatim exprimere tædium fuisset. Naufragorum enim umbras ab illo confortio neutiquam exclusas voluisse Poetam, ex eo perspicuum est, quòd in utraque rhapsodiâ n) interrogari facit animas: *num eas Neptunus fortè domuerit?*

m) v. 540. Αἰδ' ἄλλαι ψυχὰν νεκύων κατατεθνεώτων ἔστασαν ἀχνίμωυ, ἔιργοντο ἧ κήδ' ἐκάστη. n) Odyss. λ. v. 397. Ulysses animam Agamemnonis interrogat: τίς νύ σε κῆρ' ἔδάμασσε τανηλέγ' εἰ θανάτοιο; Ἡέ σε γ' ἐν νῆοσι πασιδάων ἔδάμασεν, ὅρουσ δ' ἄγαλέων ἀνέμων ἀμέγαρτον ἄυτιμήν; (qui duo posteriores versus totidem penè verbis repetuntur Odyss. ω. v. 109.) Respondens Agamemnon v. 405. negat, se à Neptuno domitum fuisse.

§ 28. Pergit Synesius o): etiam Achillem, fortissimum alioquin & protervis impravidum virum ad mortem in aquis exhoruisse, & exitialem (ἄδ' ἀγαλέον,) eam appellasse.

o) Græca sunt: καὶ Ἀχιλλεύς ἀνῆρ εὐψυχότατός τε καὶ φιλοκινδυνότατος εἰς ἀποδειλιάσθους τὸν ἐν ὕδασι θάνατον, ὅν γε καὶ ἄδ' ἀγαλέον καλεῖ.

§ 29. Ita sanè est. Sed causam averfationis ex Homero ipso cognovimus suprâ p) longè diversam ab eâ, quam Synesius ex aere captat. Ringitur Achilles, quòd fortis ipse à forti Hectore non fuerit

fuerit occisus potius. Ergò quòd *maritimam* mortem *λαγαλέον* cognominat, *exitialem* interpretabimur, non animæ sed corpori, quo pacto perpetuum hoc epitheton fuerit; aut *ignavam* potius, vel *ingloriam*, nam & hanc vocis illius vim esse constat q).

p) §. 8. f. q.) De voce *λαγαλέω* videndus Eustathius ad Odyss. β. v. 61. (ubi *λαγαλέοι* sunt imbelles,) f. 1434. & ε. v. 312. (suprà §. 8. g.) f. 1542. E quo disces, pro etymi diversitate modò *exitialem* eâ notari, à *λοιγός*, exitium, modò *imbellem*, à *λέγειν*, cubare, dormire. Didymus ad Iliad. φ. v. 281. f. 352. *λαγαλέω* interpretatur *χαλεπῶ*, *ἀδόξω*. Idè sive quis alius ad Odyss. ε. v. 312. f. 63. *ἀδόξω*, ἢ *ἀδυναίτω*, ἢ *τῷ δι' ὕδατος*. Nannius VII. Misc. 2. Taubm. ad Culic. p. 327. & Alard. epiph. p. 153. mortem *λαγαλέον* reddunt *indignam* & *perniciosam*, quorum hoc Synesio, illud veritati dedisse videntur.

§. 30. Ultimum è Synesio hoc est: *Hec* inquit r), *animo volvens video milites, quotquot ademan, gladios extraxisse, ac sciscitatus ab illis audio, melius esse, ut animam super tabulato navis in aerem, quam paulò post in fluctibus exhalarent. Hos ego sponte factos ac nativos Homeri sectatores arbitrabar, eiq; sententia favebam.*

r) Græca sunt: *τῆς ἐλίτῃον τῆς λογισμῆς ὁρῶ τῆς στρατιώτας ἀπαντας ἐπ' αὐτῶν μάχαιρας, καὶ πυρόμην ἐμάνθανον παρ' αὐτῶν, ὡς καλὸν ἴππὶ τῆς καταστροφῆς ὄντας ἐπὶ πρὸς τὴν αἴερα τὴν ψυχὴν ἐρυγᾶν, ἀλλὰ μὴ πρὸς κῦμα χανόντας. τῆς αὐτοφύεις Ὀμηρίδας ἐνόμισα, καὶ ἐθέμην, τῷ δόγματι.*

§. 31. Sed omninò verius est, milites hoc fecisse, quòd satius esse ducerent, *militarem* s) mortem, vel magis *naturalera* certè t) obire. Quis enim credat, huic hominum generi ultrò in mentem re tam ancipiti venisse, quod subducto diu supercilio ad ex-usandum Homeri versum interpres quondam aliquis elucubrasset?

s) Juxtà rationem primam §. 7. Quam nec Taubmannus ad Culic. p. 327 nec Nannius VII. misc. 2. licet Synesium probent, planè dissimulant, mortem illam *heroicam* vocantes. t) Juxtà rationem secundam §. 12. cui favent ipsa militum verba, licet aliò rapiat Synesius, & cum eo Cerda f. 23. ad I. Æn.

§. 32. Enim verò, quoniam testatur Eustathius u) Homeri de A- (*occafio* jactis morte versum illum in re gravi adeò simplicem atq; affecti- *erroris.*)

C

bus

bus vacuum veteribus visum, ut mirati sint, eum Aristarchi ob-
lum effugere potuisse: nihil similis est vero, quam Graeculum ali-
quem nugacem, ut isti censurae occurreret, gravem emphasin tum
in verbo ἀπόλωλεν excogitavisse, tum in causâ, quæ sequitur, ἐπει-
πίεν ἀλμυρὸν ὕδωρ. Cui commento rectorium à philosophiâ, quæ i-
gneam animæ substantiam profiteretur x) emendicari decuit. Ac-
perierat, opinor, tam nobile arcanum y), nisi Servius ac Synesius
cum aliis suis nævis z) ad nos transmisissent.

u) ad Odyss. δ. v. 511. f. 06. τέτον τοι σίχον Φασίν οἱ παλαιοὶ ἐν
ἕδραϊα ἐκδόσθι Φέρεσθαι Διὰ τὸ λίαν ἑτελές. δι' ὀφθαλμῶν, πῶς
ἔλαθεν Ἀρίσταρχον ὀβελισαὶ αὐτὸν. ἔχθ' ἢ ἐντελειᾶς ὀσίχθ' ἔ' Διὰ τὴν
Φράσιν, ἀλλὰ Διὰ τὸν ἔν, (perperam hoc invertit Spondanus ad
h. l. Homeri f. 57.) μὴ γένοιτο γὰρ δοκεῖ ἀπαθῶς ἔτω τὴν πρώτην Φρά-
σαι, καὶ οἷον ὡς ἐν ἀσεισμῶ x) Nam Hippocritus quidem dogma,
animam aquam esse differentis (Arist. I. de animâ 2. Nemes. περὶ
φύσε ἀνθρ. c. 2.) assumi hanc in rem non potuit. Multò minùs
Platonis, animam substantiam immaterialem, ἕσσια νοητήν, (Ne-
mes. d. l.) definiens. Cujus de animarum aternitate librum
Ambraciota Cleombrotus cum legisset, è muro se in mare ab-
jecit, (Lactant. III. 18. Cic. I. Tusc. p. 166) nimirum ut immor-
talis citò fieret. Igneam ergò animam statui oportuit. Quan-
quam ne sic quidem desit Aristarchis fortasse, quod velut ine-
ptum veru configant. Cur enim hâc in causâ ὕδωρ ἀλμυρὸν vo-
cat Homerus? Cur non aptius quæsit epitheton? constat si-
quidem falsâ maris aquâ potiùs ali incendium, quàm extingui,
(Camerar. I. succif. 26.) Et solis, qui non minus animâ igneus
est, alimentum esse humidam essentiam, maximè salsam (ἀλμυ-
ρὸν,) juxta Homerum asserit Heraclid. Ponticus in alleg. Ho-
mer. p. 68. lat. (p. 355. græc.) Repete § 17. g. y) Sanè apud Eu-
stathium & Didymum ἔδ' ἔ' γ' hujus est glossæ. z) Servium com-
mentatorem sæpiùs otiosum vocat Kipping. I. antiq. Rom. 1. 7. 22. Ex
eburneâ portâ multa illi excidere somnia viri docti jam observant,
Bochart. Part. II. Hieroz. f. 208. Synesium Cyrenensem episco-
pum, nisi joculari forte ad fratrem, voluit, mireris ab ordnatio-
ne recentem (in hoc enim tempus navigationem illam ejus & e-
pistolam conjicit Petavius f. 48.) terreri potuisse talibus nuga-
rum

rum quisquiliis. Sed magis mirum est, sacro eum, cum resurrectionem nondum crederet, lavacro tingi potuisse, Evagr. l. Eccl. hist. 15.) Tantas in eo radices egerat Gentilismus. Cujus in hac etiam Epistolâ reliquias notes, ut cum initio loci præsentis nescio quem Philosophiæ Deum (suprà §. 23. b.) cum postea Xenium (*ὡς σίδεον ὁ ξένος* p. 36. ed. Naog.) jurat.

§. 33. Progrediendum jam est ad recentiores, qui veteri somnio *contra recentiores.* novos tibi cines ex aliis, quam Servius & Synesius fecerant, scriptoribus eunt suppositum. Ubi quidem non est cur *Pedonis Albino-* *vani, Seneca, Guil. Britonis, Athenagora, Ovidii,* aut similes loci à quibusdam a) huc adaptati sed à nobis jam suprà b) expositi nos mo-
rentur. Verus eorum sensus facile suâ luce falsum obscurabit.

a) Delrio, Farnabio, Barthio, Petavio, Bodino, Merulâ, Amerpachio, suprà §. 5. d. 13. t. u. 16. d. b) §. 10. 12. 13.

§. 34. Alius Ovidii locus ex eadem est Elegiâ, c) quem è Synesio *Bersmannus;* Bersmannus d) illustrare tentavit, non sine veri aliquâ specie, si primam frontem aspicias. Ait enim: *Opprimet hanc animam fluctus.* Verùm quia postea e) fatetur Poeta, se à Diis quoq; maris *ad Sty-* *giæ undas mæri* potuisse, nihil certius, quam *animam de vitâ corpo-* *ris f),* non de alterâ hominis parte exponi debere.

e) I. Trist. 2. v. 35. d) ibi p. 301. e) v. 65. *Mittere me Stygiæ si jam vo-* *lisset ad undas Cæsar, in hoc vestrâ non eguisset ope.* Totâ Elegiâ Deos maris & Cæli alloquitur. f) Ita rectè Jac. Pontanus f. 61. Qui cû Cerdâ ad I. Æn. v. 102. f. 24. docebit, bonis scriptoribus *animam* usurpare pro *vitâ* non esse insolens. Sic & sacer Evangelista J. h. 10, 11. *ὁ ποιῶν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ* (Luth. setn leben) *τίμησιν ὑμῶν τῶν πνεύματων.* Similiter ergo exaudiendum & illud Papinii: *me ges hanc animam,* suprà §. 9.

§. 35. Ex iis, quibus Synesium ac Servium juvare voluit *Delrius;* *Delrium;* reliquum fecimus nobis solum *Alexandri Ætoli* ex Eroticis Parthenii h) carmen i), ubi versio interpretis Cornarii, quæ puteo submersi Anthei exitium k) sonat, virum doctum videtur decepisse. Qui si reliqua saltem vel ejusdem versionis verba perpendisset, quæ unâ cum Antheo narrant *Orcum adusse* suspendio voluntario extinctam Cleobœam, facile intelligere poterat, à Græci Poetæ versibus adeò nihil esse illi causæ præsidii, ut eam jugulent potius.

g) Comm. in Senec. Agamemn. p. 500. 501. ubi Senecæ ac Pedoni Albinovano, (à quibus §. 10. nos absolvimus,) socium addit Alexandrum Ætolum. b) Histor. 14. de Antheo. i) E septendecim Alexandri distichis solos tres ultimos versûs unâ cum interpretatione Jani Cornarii, (hic enim edidit Basileæ A. 1531.) exhibet Delrius. Summa narrationis hæc est: Antheus regii generis ex Halicarnasso adolescens Phobio Milesiis imperanti obses datus fuit. In hujus amore Cleobœa Phobii uxor incensa cum pudicum juvenem frustra sæpè sollicitasset, libidine in iram versâ vas aureum puteo injecit, Anthemumq; id ejus rogatu extrahere volentem gravi saxo injecto demersit, ipsa præ sceleris, præve redivivi amoris impatientiâ laqueo collum induit. Hæc Alexander Ætulus sub Apollinis, ut apparet, personâ tanquam rem futuram prædicens ita finit: καὶ τοῦ ἑὸ μὲν ζῆλον πολλὸν ἀποτμόσεται (perperam apud Delrium legitur, ἀποτμόσεται,) Ἡρόιον ὀγκώσῃ τὸ μεμορμημένον, ἢ δ' ὑπὸ δειρήν Ἀψαυδῶν σὺν τῷ βήσεται εἰς αἴδην i. e. Et tunc hospitem ille multo miserrimus (Antheus) sepulchrum tumefaciet fatale, (aquam) Ipsa verò (Cleobœa) collum sibi nebens cum ipso in orcum descendet. Nescio cur Cornarius futuri temporis verba, quæ in præcedentibus servaverat, hîc in præterita mutaverit, ita reddens: *Sicque ruit præceps hospes in exitium Infelix undas tumulum sortitus: at ipsa Collum fune lignans huic comes orcum adiit.* k) Vox hæc in græco non est. Et si esset, ad corpus trahenda foret, non ad animam, ut illa ἀλογαλέ §. 29.

§. 36. Infirmiorem testimoniorum à Delrio citatorum videtur agnovisse Jo. Ludovicus de la Cerda l). Igitur nutanti argumento alia circumspexit fulera. Exploremus quàm firma.

l) ad I. Æneid. v. 97. f. 23. ubi cum causam perorâset, Delrii testes in alium locum (puta f. 24. ad v. 102.) rejicit. Vide supra §. 10. l. m.

§. 37. Initio trahit huc illud Heracliti m), ψυχῆσι θάνατος ὕδωρ γίνεται: animis aqua est mors. Unde hanc lectionem hauserit, videat ipse. Apud Clementem quidem Alexandrinum n) pro γίνεται scriptum reperio γινέσθαι ο). Præcedunt autem & sequuntur ea, quæ dubitare nos non sinunt, sermonem Heraclito fuisse non de anima

ma

ma in aquis extinctione, sed de elementi in elementum transmuta-
tione p). Vertendum ergo: *Aeri q) mors est, fieri aquam.*

m) quem supra §. 17. e. tradidimus animæ substantiam igneam
dedisse. n) VI. Strom. f. 230. ed. Heins. o) nec aliter apud H. Ste-
phanum p. 131. Poes. Philos. qui loci Heraclitei mentionem ad-
dit fieri à Proclo etiam & Philone. p) Præcedit de eadem trans-
elementatione locus Orphei, à quo sua turatum esse Heracli-
tum significat Clemens. Heracliti autem reliqua verba, Cerdæ
omissa, sunt: ὕδατι ἢ θάνατον ἢ ψυχῆς. ἐκ γῆς ἢ ὕδατος γίνεται,
ἐξ ὕδατος ἢ ψυχῆς. Max. Tyrius diff. 25. p. 257. ex Heracliti sen-
tentiâ: ζῆτι πῦρ τὸν γῆς θάνατον, καὶ ἀπὸ ζῆτι τὸν πῦρος θάνατον. ὕδατος
ζῆτι τὸν ἀέρος θάνατον, γῆ τὸν ὕδατος. Quem ad locum Heinsius
in notis p. 110. gemina profert ex Antonino. q) ψυχὰς ἀπὸ τῆς
ἀέρος ἢ hinc poni evincit vel collatio locorum parallelorum lit.
præc. Græcorum exemplo etiam latini *animam* usurpaverunt
pro *aere*. Hinc Marcus Messala apud Macrobius I Sat. 9. p. 212.
aqua terræq; vim gravem, ignis atq; animæ levem dicit. Lucret. lib.
1. p. m. 103. *Et qui quatuor ex rebus posse omnia ventur, Ex igni, terrâ,
atq; animâ procreescere & imbrî.* Ciceronem quoque sic locutum
docebit Nizolius, & Castig. in 1. Tusc. Victorius p. m. 503.

§. 38. Excitabit aliquis in nos fortasse *Porphyrium r)*, & *Aristidem
Quintilianum s)* qui illud Heracliti: ψυχῆσι ἢ θάνατον ἢ ζῆτι θάνατον
dicunt, animabus mortem esse, si fiant humida, ad animas hominum tra-
hant. Sed hi aut vim inferunt sensui u), aut duos Heracliti oportet
esse locos distinctos x). Neq; tamen ipsa eorum interpretatio
causam Cerdæ adjuvabit: siquidem comparant illam gnomen
cum aliâ ejusdem Heracliti, quæ *animam siccam sapientissimam esse*
pronunciat y): sensum autem esse volunt animam quamdiu pura
est, atque in æthere degit, siccam esse, vereq; vivere, illapsu in cor-
pus humescere ac mori.

r) de antro Nymph. p. m. 256. s) lib. III. de Musica p. 106. t)
Marc. Meibom not. ad Aristidem p. 307. pro ψυχῆν, quod erat
in codicibus, legendum putavit ψυχῆς. Ego dativum pluralem
ψυχῆσι prætuli. Sic enim planè est apud Porphyrium. Quem
ex Aristide vicissim emendo, & è verbis, πῦρ μὴ θάνατον, prio-
ra duo, quæ sensum planè contrarium reddunt, expungo. Id

vult velut ex Heracliti mente Porphyrius, animas, dum corpo-
ribus illabuntur, ex igneis humiditas fieri: hunc illapsu non verò
mortis esse aliquam speciem, ab animabus tamen errore quo-
dam deceptis eum ceu rem bonam appeti, (conf. Virgil. V. Æn.
v. 751.) τὸ ψῆψον εἶναι, inquit, αὐτῶν τῆν εἰς τὴν ψῆψον πῶσιν. Scio-
lus aliquis, qui absurdum crede et, eandem rem & mortem, &
voluptatem esse, τὸ ψῆψον vocem ad præcedentia quoq; trans-
tulit, illique mortem opposuit. u) si eundem Heracliti locum
& Clemens & Aristides adhibuit, ut Meibomio d. l. placet. x)
Hoc ut verius putem, movent me verba, quæ apud Porphyrium
de τὸ ψῆψον adduntur, Clementinis planè diversa. y) Ἐνεστὶ ψυχῆ σ-
φωτάτη. Sic habet Porphyr. p. 257, Heraclitus ipse dixerat, quod
perinde est αὐτῆν ψυχῆ σφωτάτη. Atque sic è Plutarcho apud A-
ristidem quoque legi rectè jubet Meibomius. Fuerunt, qui sic-
cam animam hinc interpretarentur sobriam; Vid. Adr. Jun. Cent.
III. Adag. 1. Hi ergò mortem animæ humidam nihil aliud esse di-
cerent, quàm ebrietatem. Sed ne hoc quidem Cerdæ placeat.
z) Secundùm Platonis philosophiam hæc dicuntur, cujus Por-
phyrium & Aristidem studiosos fuisse, & ad eam rem aliorum
Philosophorum placita traxisse liquet.

§. 39. Pergamus in Cerdâ: *At hanc veterum, inquit, persuasionem
pertinere arbitror Plutarchi locum de primo frigido a), ubi ait, Hom. rum
non fabulosè, sed physicè opposuisse fluvium Vulcano, Neptunum Apollini:
atque Æthylum dixisse: πᾶσι ὑδωρ δίκην πωγῆς: composesce a-
quam ignis pœnam. Itaque hoc naturali involuero aspinarunt illi ad
explicandas inimicitias aque cum igne animâ. Additq; apud Persas
fuisse supplicandi genus acerrimum & securum repulse, si supplex cum i-
gne in fluvium descendens minaretur, ignem se in eum abjecturum, nisi
impetraret, quod petebat. Fiebat enim compos voti, sed puniebatur
propter comminationem, utpote injustam & natura contrariam. Quod
tamen si conferri queat ad ignem Deum Persarum, non video, cur non et-
iam ad rem, in quâ sum. Verum est legi hæc omnia, & plura b)
penes Plutarchum. Sed eadem non alium in finem differuntur,
quàm ad probandum, aquam esse igni, primo calido, contrariam,
adeoque primum frigidum. Sub hoc involuero animam igneam,
& ejus mortem latere, mera Cerdæ est hariolatio, cui paria red-
dere cuivis in promptu sit c).*

a) f. m. 950. b) ut illud Archilochi: alterâ manu aquam ferebat, altera ignem. Item proverbium de re impossibili: ignem aquamisces. c) Si Cerda licuit in igne animam, cur nobis non liceat in aqua ebrietatem exaudire, vel quodvis vitium animæ inimicum, & moraliter letale, per dicta § præced. lit y.

§. 40. Speciatim de *Homericâ fabulâ* monemus, nihil minus ab interpretibus ex illâ erui, quam extinctionem animæ d): cui aliàs neutiquam patrocinari Homerum supra e) demonstratum est.

d) Inter alia Deorum paria Neptunum Apollini, Vulcanum Scamandro fluvio in favorem Græcorum contra Trojanos tendentium dissidentes fecit Homerus *Iliad. v. v. 67. 73.* co exitu. ut Scamandrum Vulcanus penè exureret, contra cum Neptuno congregi Apollo detrectaret, *Iliad. φ. v. 356. 467.* Nimirum superiores esse, qui stabant à Græcis, decebat. Jam in eo consentiunt Plutarcho brevium Author Scholiorum in *Iliada f. 335.* & Heraclides Ponticus in alleg. p. m. 67. 69. lat. (græc. 354. 356) quòd per Apollinem & Vulcanum ignis, per Neptunum & Scamandrum aqua designetur, pugnantia videlicet elementa. De animæ verò morte altum apud omnes est silentium. e) imprimis §. 27.

§. 41. *Persarum* verò m. s. ille supplicandi minax, ad religionem gentis, ignem pro Deo veneratæ, referri non tantum potest, sed omninò etiam debet f): Cur ad rem possit, quam Cerda vult, nihil causæ est, nisi probet inter alia priùs, Persas animabus ortum ex igne, interitum aliis è casibus nullum, ex aquâ certum dedisse.

f) Vide Briffon. II. de Regn. Pers. p. 164.

§. 42. Si qua talis persuasio unquam hæssisset gentibus, mirum, quod ex omni antiquitate produci nemo potest, quem in aquis periturum isto nomine genus hoc mortis abominantem scriptor aliquis fecerit: quod ne quidem eo ipso epigrammate, quod aliàs ad Servii commentum alludit, ausus est *Pierius Valerianus g).*

g) Sic enim alloquitur Mich. Marullum, quem in Volaterrano

rauo inflator solito amnis Cecina fallente equum caeco vado suffocavit: Cur adeo fluctus contra conari? in undis Oppetiisse horres cur Helicone satius? Igneus ut gelido vigor extingatur in amne Forte times? atqui saepe fit ignis aqua. Facit autem respondentem Marullum: Non hoc, inquis, habet male me. Quod miles & acer Sim, doleo: sub aquis militem obire pudet, &c. Vid. Paul. Jov. in Elog. doct. vir. n. 28. p. 68. Pierium ipsum lib. II. de literat. infelic. p. m. 115.

Conclusio. §. 34. Nos, quia invento illi Virgilius pariter & Homerus, ad quos alias provocatum erat, reclamant, quia nec ratio solida, nec idoneus ullus testis faveat, concludamus, indignum illud esse, quo chartas innocentes commaculent in posterum eruditi.

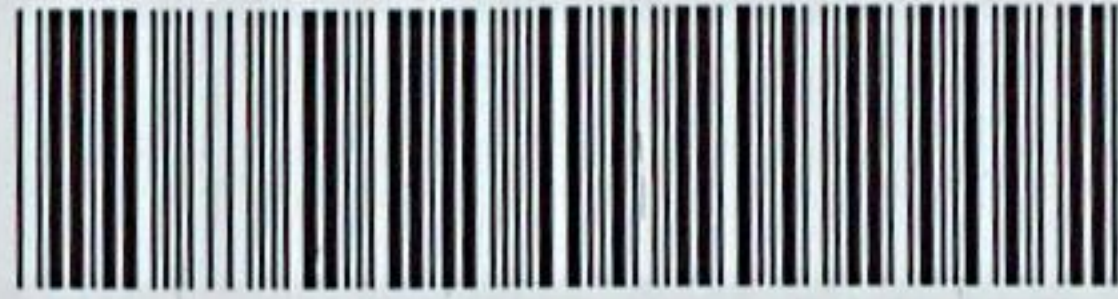
Flb 5320

8

ULB Halle

3

003 615 189

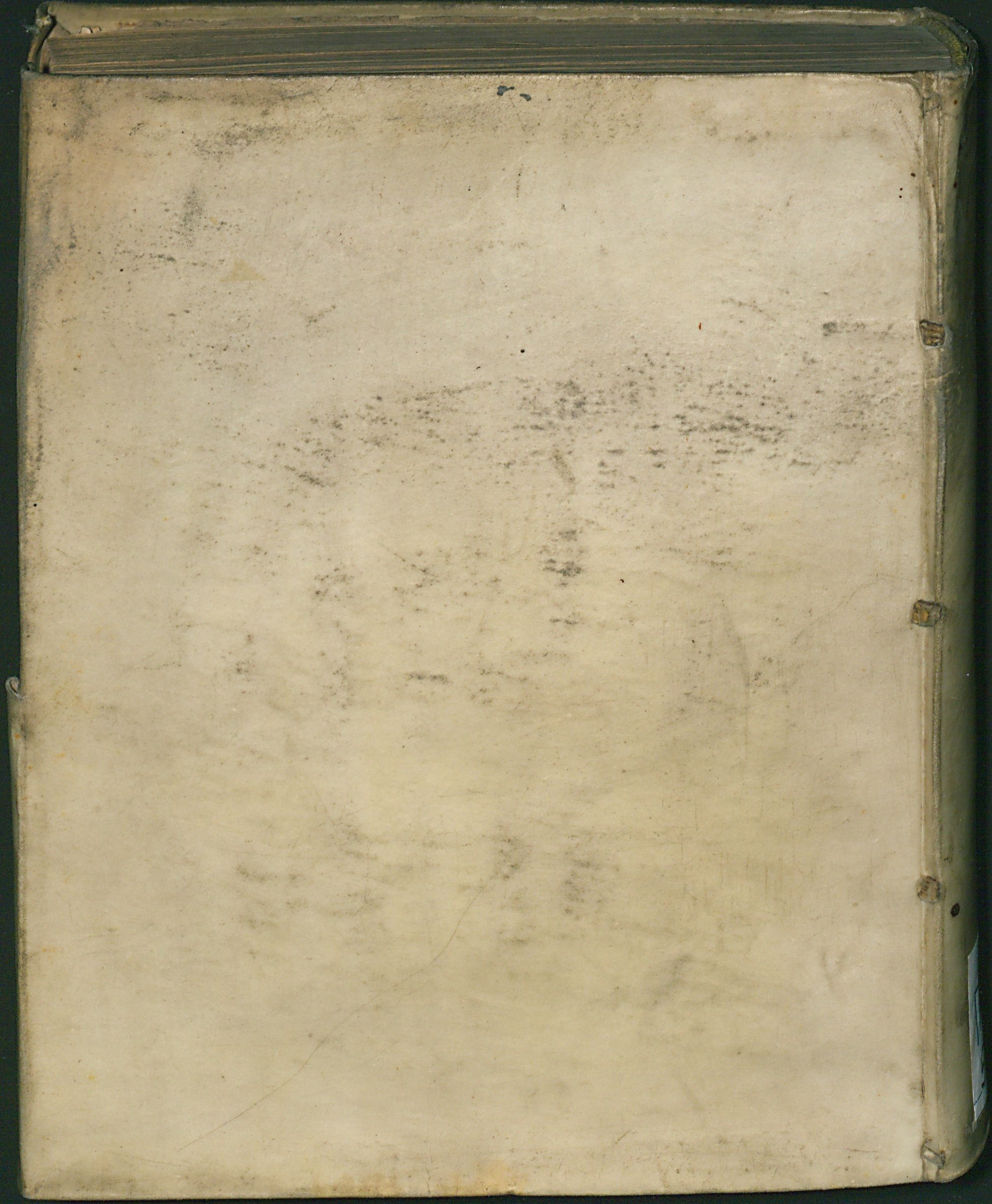
Sb.

Retrad

VD 77

[Handwritten signature]

B. V.
 PHILOSOPHICA
 9m 10
 NUNDIS.
 & Synesium,
 Philosophicæ
 nilureâ
thoritate
 SIDIO
 RISSIMI
 THOMASII,
 l. & Minoris Prin-
 legiati,
 PATRONI sui omni
 num devenerandi,
disquisitioni
 epoches Christianæ 11.
 VII.
 RFINIUS,
 ensis.
 C.
 LIPSIAE,
 2.